

SCFA

vzw

SCHOOL VOOR COMPARATIEVE FILOSOFIE ANTWERPEN

2024
2025

VERANDERING IS HET ENIGE WAT BLIJFT.

Een oude wijsheid met een hoog actualiteitsgehalte.

De vorige eeuw kende ontwikkelingen op wetenschappelijk, technologisch, economisch en politiek vlak, die geleid hebben tot ingrijpende veranderingen in de samenleving. Het lijkt erop dat deze stroomversnelling ook in de 21ste eeuw zal aanhouden of zelfs zal toenemen. Deze veranderingen roepen vragen op waar oude zekerheden geen afdoend antwoord meer op bieden. Het verlies van de vanzelfsprekendheid speelt wellicht mee in de zoektocht van mensen naar nieuwe waarden en zekerheden en verklaart de toegenomen belangstelling voor filosofie.

Als we vandaag spreken over filosofie, kunnen we ons niet langer beperken tot de westerse filosofie. Een algehele schaalvergroting als gevolg van toenemende transport- en communicatiemogelijkheden heeft ervoor gezorgd dat de wereld kleiner geworden is. Contacten met andere culturen zijn niet langer een vorm van exotisme, maar maken deel uit van ons dagelijks leven. Niet enkel op materieel vlak, maar ook op levensbeschouwelijk vlak worden we voortdurend geconfronteerd met waarden en ideeën die anders zijn dan de waarden en ideeën waarmee we vertrouwd zijn.

In onze geglobaliseerde wereld is een kennismaking met het denken van verschillende culturen, westerse en niet-westerse, dan ook een meerwaarde.

Het ideaal van de comparatieve filosofie van Ulrich Libbrecht, stichter van SCFA, is wereldburgerschap op filosofisch vlak. Dit vraagt een openheid van geest en de bereidheid om los te laten. Een kennismaking met het denken van culturen die niet de onze zijn kan immers nieuwe perspectieven openen. Vertrouwde denkpatronen worden in vraag gesteld of in een nieuw daglicht geplaatst.

De School voor Comparatieve Filosofie Antwerpen wil hierop inspelen. Filosofie mag niet opgesloten blijven in het academisch milieu. Anderzijds heeft niemand een boodschap aan een al te oppervlakkige popularisatie. Met deze school willen we een kwalitatief hoogstaand programma filosofie aanbieden aan al wie geïnteresseerd is. Voorkennis of een vooropleiding zijn geen vereiste.

Het programma van SCFA omvat een curriculum van drie jaar dat een inleiding biedt in westerse en niet-westerse filosofieën en in het comparatieve denken. Daarnaast is er een themajaar dat ieder jaar een nieuw thema vanuit verschillende invalshoeken belicht.

Als autonome vzw is SCFA in staat om voor elk onderwerp uitstekende docenten uit zowat alle universiteiten in België en Nederland te engageren. Indien nodig worden bekwaame docenten buiten de universiteit gezocht. SCFA kiest bewust voor een brede, genuanceerde en pluralistische kijk op filosofie.

Sinds 2012 is er een samenwerkingsverband met het Centrum Pieter Gillis, het reflectiecentrum voor actief pluralisme van de Universiteit Antwerpen.

MEDITATIE

In het Oosten zijn filosofie en meditatie onafscheidelijk verbonden. Het is traditie geworden om tijdens de middagpauze aan belangstellenden de mogelijkheid te bieden om ook met deze praktijk kennis te maken.

In meditatie oefenen we de geest om stil te staan bij de werkelijkheid zoals ze zich nu aan ons voordoet.

CPG
CENTRUM PIETER GILLIS

SEMINARIES 2024-2025

Naast de gewone zaterdagcursussen organiseert SCFA jaarlijks een seminarie-reeks waarvan de onderwerpen aansluiten bij het themajaar. Deze seminars gaan door op andere zaterdagen dan de cursusdagen.

In de seminars staan tekstlezing en –bespreking centraal. Onder deskundige begeleiding maken de deelnemers kennis met filosofische teksten uit verschillende westerse en niet-westerse tradities. Door de kleinschaligheid en de interactieve lesmethode kunnen andere accenten worden gelegd dan tijdens de gewone zaterdagcursussen.

Het seminarie van Els Janssens op 5 oktober staat los van de reeks over 'Gegeven of maakbaar?'. Het richt zich op cursisten die zich willen verdiepen in de basisgedachten van het model voor comparatieve filosofie van Ulrich Libbrecht.

05
OKT
**Wegwijzers in de wereldfilosofie.
Het model van Ulrich Libbrecht**
Els Janssens

GEGEVEN OF MAAKBAAR?

05
OKT
**De (onaan)raakbaarheid van de wereld buiten:
confucianisme en 'leven in een web'**
Bart Desein

30
NOV
**Hoe maak je een natuurmens?
Jean-Jacques Rousseau en zijn *Emile* (1761)**
Paul Pelckmans

08
FEB
**Michel Foucault.
Seksualiteit tussen gegevenheid en vrijheid**
Rob Devos

08
MAA
**Familie voorbij gegeven of gemaakt.
Een voorbeeld van het belang van mysterie in de ethiek**
Petruschka Schaafsma

10
MEI
**Byung-Chul Han, leegte als medium van
de vriendelijkheid**
Giovanni Rizzuto

PRAKTISCH

- het aanbod van SCFA vzw is georganiseerd per academiejaar
- zowel cursussen als seminars gaan door op een zaterdag van 10.00 tot 16.30 u
- de cursussen worden ook online aangeboden, de seminars niet
- de opnames blijven beschikbaar tot het einde van de maand volgend op een cursusdag
- alle activiteiten vinden plaats in gebouw R, Campus Drie Eiken, Universiteit Antwerpen, Universiteitsbaan, Wilrijk
- parkeren: P4 of P2
- openbaar vervoer: buslijn 17 (vanaf Centraal Station – halte UA Campus)
- bereikbaarheid en wegbeschrijving:
<https://www.uantwerpen.be/nl/overuantwerpen/campussen/wegbeschrijving/>
<https://www.delijn.be/nl/>

BIJDRAGE

- vooraf aanmelden en betalen via de website www.comparatievefilosofie.be is nodig
- **de kennismakingsdag in het eerste jaar is gratis** (vooraf aanmelden via de website is nodig)
- prijs per cursusdag of seminarie:

on campus	€ 40
online	€ 30
kortingstarief*	€ 20
personeel en studenten UA	gratis

*niet-UA studenten op vertoon van studentenkaart 24-25

*voor wie het normale tarief financieel moeilijk haalbaar is (na overleg)

MEER INFO:

www.comparatievefilosofie.be
email: school@comparatievefilosofie.be
tel: 03 239 63 99

MAATSCHAPPELIJKE ZETEL

School voor Comparatieve Filosofie Antwerpen vzw
Keizershoevestraat 18, 2610 Wilrijk

Verantwoordelijke uitgever: Patricia Konings, Keizershoevestraat 18, 2610 Wilrijk

www.comparatievefilosofie.be

Abonneer u op onze digitale nieuwsbrief
voor het meest recente nieuws over onze activiteiten.

SCFA
vzw
SCHOOL VOOR
COMPARATIEVE
FILOSOFIE
ANTWERPEN

2024
2025

EERSTE JAAR

HOE HET BEGON

Een gratis kennismakingsdag in september biedt aan belangstellenden de gelegenheid om kennis te maken met de inhoud en de werking van SCFA. Naast een inleiding in oosterse en westerse filosofie wordt tevens een eerste stap gezet in het vergelijken van wereldbeelden via het comparatieve model van Ulrich Libbrecht.

Tijdens de volgende acht cursusdagen bestuderen we de grote periodes in de geschiedenis van de filosofie die de grondslag hebben gelegd voor het hedendaagse denken in Oost en West. We zien hoe in verschillende culturen bijna gelijktijdig ontwikkelingen hebben plaatsgevonden die vandaag beschouwd worden als de eerste vormen van filosofie.

Gedurende vier dagen oosterse en vier dagen westerse filosofie gaan we op zoek naar de bakermat van de grote denktadities en maken we kennis met de belangrijkste tendensen van de Indiase, de Chinese, de antieke en moderne westerse filosofie.

TWEEDE JAAR

ONTWIKKELINGEN

Het tweede cursusjaar bouwt voort op het eerste. Er wordt nader ingegaan op de verdere ontwikkelingen in zowel het Indiase, het Chinese als het westerse denken. Opnieuw zijn er telkens vier dagen gewijd aan enerzijds oosterse en anderzijds westerse filosofie.

We zien hoe in de verschillende denktadities, vaak in samenhang met historische gebeurtenissen en veranderingen op sociaal-politiek vlak, oude ideeën evolueren en nieuwe ideeën ingang vinden. In India en China volgen we de ontwikkelingen van het hindoeïsme, het boeddhisme, het confucianisme en het taoïsme van de late oudheid tot in vroegmoderne tijden. Wat de westerse filosofie betreft, wordt de draad opgepikt in de late 18de - vroege 19de eeuw. Aan de hand van grote filosofen waaronder Kant, Hegel, Marx, Schopenhauer, Nietzsche, Heidegger en Derrida bestuderen we de ontwikkeling van belangrijke stromingen uit de laatmoderne en hedendaagse westerse filosofie tot diep in de 20ste eeuw.

Het tweede jaar wordt afgesloten met een eerste dag over comparatieve filosofie, die de brug vormt naar het derde jaar.

DERDE JAAR (a)

INTERCULTURELE DIALOOG EN VERGELIJKING

Met de basiskennis van de voorgaande twee jaren als achtergrond en uitgangspunt gaan we de dialoog aan met culturen en denktadities die tot nog toe weinig of niet aan bod kwamen. Vervolgens besteden we aandacht aan vormen van wisselwerking tussen westerse filosofie en oosters denken.

Ten slotte wordt in de comparatieve filosofie nagedacht over de mogelijkheden om verschillende manieren van denken uit Oost en West te vergelijken en te integreren in een model. De vergelijkende methode biedt immers mogelijkheden tot wederzijds begrijpen. Naast het model van comparatieve filosofie ontwikkeld door Ulrich Libbrecht, wordt ook aandacht besteed aan andere vormen van comparatief denken.

De cursusdagen in het derde jaar krijgen alternerende invullingen en worden dus niet jaarlijks, maar tweejaarlijks geprogrammeerd.

THEMAJAAR

GEGEVEN OF MAAKBAAR?

De tegenstelling tussen de opvatting dat de werkelijkheid maakbaar is dan wel gegeven heeft diepe historische en geografische wortels. Traditioneel stelt men dat de niet-westerse en premoderne westerse culturen vertrekken van de natuurlijke gegevenheid van de werkelijkheid, terwijl de moderne westerling gelooft in de maakbaarheid ervan.

In dit themajaar willen we op een meer genuanceerde manier naar deze dichotomie kijken. Hoe verhoudt maakbaarheid zich tot gegevenheid? Hoe is die verhouding in het domein van de zorg? Kunnen we migratie managen of heeft migratie een eigen organisch verloop? Kan de mens de klimaatcrisis zelf overmeesteren of dient hij ook rekening te houden met omstandigheden waarop hij geen vat heeft?

GEGEVEN OF MAAKBAAR?

21 SEP	Comparatieve filosofie Gratis inleiding <i>Guido Vanheeswijck, Patricia Konings, Els Janssens</i>	21 SEP	Moderne westerse filosofie 3 Kant, Hegel en Marx <i>Herbert De Vriese</i>	21 SEP	Islamitische traditie Verschillende tradities in de islam <i>Abied Alsulaiman</i>	21 SEP	De Gezagscrisis: stuurloos Europa? <i>Ad Verbrugge</i>	
19 OKT	Chinese filosofie 1 Confucianisme en mohisme <i>Paul van Els</i>	19 OKT	Moderne westerse filosofie 4 Schopenhauer en Nietzsche <i>Peter De Graeve</i>	19 OKT	Joods-christelijke traditie Hoe vreemd is Jeruzalem van Athene? <i>Benjamin De Vos</i>	19 OKT	Les faits sont faits: een introductie in het denken van Bruno Latour <i>Kurt Monten</i>	
16 NOV	Indiase filosofie 1 Upanishaden van de Veda: ontdekking van het Zelf <i>Bruno Nagel</i>	16 NOV	Chinese filosofie 3 Latere ontwikkelingen in confucianisme en taoïsme <i>Patricia Konings</i>	16 NOV	Orale tradities Afrikaanse filosofie in intercultureel perspectief <i>Henk Haenen</i>	16 NOV	VM: Cultuur, identiteit en opvoeding: reflecties vanuit de praktijk <i>Winnie Ang</i>	NM: Emoties zijn maakbaar, maar niet op elk moment <i>Batja Mesquita</i>
14 DEC	Antieke westerse filosofie 1 De orde van de kosmos <i>Koen Verrycken</i>	14 DEC	Indiase filosofie 3 Het boeddhisme van het kleine en het grote voertuig <i>Bart Desein</i>	14 DEC	Ontmoetingen 1 'Als een dauwdruppel op het gras'. Japanse filosofie in dialoog met het Westen <i>Michel Dijkstra</i>	14 DEC	Waardigheidsbevorderende zorg. Kwetsbaarheid, zorg en waardigheid als ethische fundamenten van gezondheidszorg <i>Chris Gastmans</i>	
25 JAN	Antieke westerse filosofie 2 Ziel, kennis en geluk <i>Koen Verrycken</i>	25 JAN	Chinese filosofie 4 De bloei van het mahayana boeddhisme <i>Edel Maex</i>	25 JAN	Ontmoetingen 2 Geschiedenis en filosofie van de wetenschappen <i>Maarten Van Dyck</i>	25 JAN	Gewoontes: de onzichtbare choreografen van het bestaan <i>Judith Martens</i>	
22 FEB	Chinese filosofie 2 Yangisme en taoïsme <i>Patricia Konings</i>	22 FEB	Hedendaagse westerse filosofie 1 Heidegger en de existentiële filosofie <i>Dirk De Schutter</i>	22 FEB	Ontmoetingen 3 'China als essentie, het Westen als functie'. Europese filosofen en hun Chinese interpretaties <i>Bart Desein</i>	22 FEB	Voorbij het onderscheid natuur en techniek. Op zoek naar de plaats van de mens aan de hand van enkele Japanse denkers <i>Kristien Hens</i>	
22 MAA	Indiase filosofie 2 Het oudste boeddhisme <i>Edel Maex</i>	22 MAA	Hedendaagse westerse filosofie 2 Het postmoderne denken: Lyotard, Derrida en Baudrillard <i>Dirk De Schutter</i>	22 MAA	Comparatieve filosofie 1 Vergelijking van wereldbeelden. Libbrechts model voor comparatieve filosofie <i>Els Janssens</i>	22 MAA	Psychoanalyse en/als queer theory? <i>Herman Westerink</i>	
26 APR	Moderne westerse filosofie 1 Humanisme en rationalisme <i>Guido Vanheeswijck</i>	26 APR	Indiase filosofie 4 Filosofische stromingen in het hindoeïsme <i>Bruno Nagel</i>	26 APR	Comparatieve filosofie 2 Integratie van wereldbeelden. Libbrechts levensfilosofie <i>Els Janssens</i>	26 APR	VM: Ming 命: Omgaan met het lot in China <i>Mieke Matthyssen</i>	NM: Het Omarmen van het Lot bij Ibn Taymiyya <i>Arjan Post</i>
24 MEI	Moderne westerse filosofie 2 Verlichting en secularisering <i>Guido Vanheeswijck</i>	24 MEI	Inleiding comparatieve filosofie Too far East is West <i>Daan F. Oostveen</i>	24 MEI	Comparatieve filosofie 3 De urgentie van comparatieve filosofie <i>Hein van Dongen</i>	24 MEI	Zonder grond. De relatie tussen neurowetenschap en boeddhisme in het werk van Francisco Varela <i>Edel Maex</i>	

THEMAJAAR GEGEVEN OF MAAKBAAR?

2024-2025

